۶۴۹ نچی نومر ۱۳۲۹ سنه ۶ ربیع الاول

سه‌شنبه

№649 ۱۹۱۱ سنه ۲۲ فیوٛرال

ГАЗЕТА
„ЮЛДУЗЪ"
Цѣна 4 руб. на годъ
Редакція и Контора:
Казань, номера „Болгаръ" № 19-й.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ".
Russie, Kazan, redaction „Julduz".
Плата за объявленія:
(25) и (15) коп.
Телефонъ № 748

آلتنجی سنه

يولدز

„يولدز"

یکشنبه، سه‌شنبه و پنجشنبه کونلرنده هفته‌ده اوچ مرتبه نشر ایدلوچی جریده ترکیه‌در.

بهاسی: بر سنه اوچون دورت صوم، آلتی آی اوچون ایکی صوم، اوچ آی اوچون بر صوم ۲۰ تیندر.

آدریس آلماشدرو ۲۸ تین.

اداره‌سی بیچن بازارنده «بلغار» مسافرخانه‌سنده ۱۹ نچی نومرده‌در.

خودوژستوژیننی ایلیکتروتیاتر

«بوف»

بر آتنا یابق بولوب طورغاننگ صوڭنده ۲۷ نچی فیوٛرالده آچلاچق.

یژانگیلیستوژسکی اورامده ابراهیمفلر (بختیارلر) یورطنده

باصلوب چقدی.

مشهور حسن خط معلملرمزدن عماد افندی نوغای بیکف قلمی ایله‌ن یازلمش

حسن خط دفترلری

۱ نچی و ۲ نچی. بهاسی ۶ شارتین‌دن.
ناشرلری قزانده معارف کتبخانه‌سی.
آدرس: Казань „Маарифъ"

ابتدائی مکتبلرگه قرائت اوچون کتابلر:

رهبر صبیان II نچی	۱۵ تین		قزلرغه مخصوص قرائت I نچی	۱۵ تین
« « III	« ۲۰		قرائت جدیده	« ۱۲
مصور تعلیم قرائت I	« ۱۵		اخلاق درسلری	« ۱۲
مکمل « I	« ۱۵		هر کمگه کیره‌ك I	« ۱۵
بالالرغه قرائت I	۸ «		« « II	« ۱۲
« « II	« ۱۵		اسامی کتبمز بوش.	

کوبله‌ب آلوچیلرغه عادتدن طش تنزیل!

آدریس: Казань „Сабахъ"

یا گاغنه باصلوب چققان کتابلر:

نیك اویغاندم ؟!

حکایه. یاش و مقتدر محررلرمزدن عبدالغفور قل‌احمدف اثری.
بهاسی ۱۲ تین، پوچته ایله یه‌رورگه ۱۴ تین.

یاشلر حیاتندن بر لوحه

ملی حکایه. یاش محررلرمزدن عالمجان ابراهیمف اثری.
بهاسی ۵ تین، پوچته ایله یه‌رورگه ۷ تین.

بر ساعتلك خاتون

پرده‌لك غایت کولکولی فارص. روسچه‌دن ترجمه ایتلگان اثر.
بهاسی ۱۰ تین، پوچته ایله یه‌رورگه ۱۲ تین.
مراجعت اوچون آدریس: г. Казань, „Гасръ".

تاریخ اسلام

۱-۲-۳-۴ نچی قسملر باصلوب چقدی تیزدن ۵-۶ نچی قسملرده باصلاچقدر. مندرجاتی: عربستان قطعه‌سی، عربلرنك اسلامدن الك بولغان وقائع تاریخچه‌لری، قبیله‌لرگه بولنولری، اوصاف و دیانتلری، رسولمزنك آتا و بابالاری، تووی، زماننده بولغان تاریخی واقعه‌لر، آخرتکه انتقالی، خلفاء کرامنك خلیفه بولوب تورغان زمانلرنده بولغان واقعه‌لر، بنی امیه پادیشاهلرینك احوال تاریخچه‌لری، عباسی خلیفه‌لرینك احوال تاریخچه‌لری. حاصل عربلرنك اسلامدن الك زمانلرندن باشلاب صوڭغی یللرغه قدر بولغان تاریخی واقعه‌لر بیك تفصیللی روشده بیان ایتلمشدر رشدی و اعدادی مکتبلر ایچون ایك موافق درس کتابی بولغانغه بو کونده مشهور مدرسه‌لرنك کوبسنده پراغرامغه قویلدی.

Казань, Оренбургъ, Уфа, { Бр. Каримовмыъ.

قرائت کتابلری:

ایرلر مکتبی اوچون:

بز نڭ مکتب. ۲ نچی جزء. نجیب دوماوی اثری. بهاسی ۱۰ تین.
بز نڭ مکتب. ۳ نچی جزء. « « « « ۲۰ «

تیزدن میدانغه چغاچق:

تورکی اوقو. ۱ نچی جزء. محمود مرجانی اثری. ۱ نچی صنف اوچون.
تورکی اوقو. ۲ نچی جزء. « « ۲ نچی صنف اوچون.
قرائت تاریخیه. محمود مرجانی اثری. ابتدائی مکتبلرنك آخرغی و رشدیلرنك اوّلگی صنفلری اوچون. بو کتابلر میدانغه چغوب صاتله باشلاغاچ آیروچه اعلان ایتلورلر.

اوشبو کتابلرنی کوبله‌ب آلدروچیغه اسکدکه. پوچته راسخودلری آلوچیدن. زاداتکه‌سز نالوژ یه‌رلمی. اسامی الکتب بوش یه‌رله. آدریس:
Оренбургъ یا که Уфа Т-ву Каримовъ Хусаиновъ и К о.

ایلیکتروتیاتر «سوٛیت»

مسکاوسکی اورامده، اشچیفلوف یورطنده سیانس هر کون کیچ ٤ ساعتده باشلانا.

پوصتنڭ اوّلگی هفته‌سنده یعنی ۲۱ نچی فیوٛرالدن باشلاب ۲۶ نچی فیوٛرالغه قدر کینیماتوگراف یابق بولاچق. ۲۷ نچی فیوٛرالده آچلوب یاڭا پروگرام ایله دوام ایته‌چکدر.

کارتینه‌لر دوشنبه و پنجشنبه کونلرده آلماشنادر.

آنتراکت وقتلرنده هم سیانس وقتنده بیش کشیدن مرکب استرونی آرکیستر هر تورلی مسلمان کویلری اوینایاچقدر.

تش طبیبی Ал. М. Бурляндъ

آلیکساندر مارکوویچ بوروله‌ند آورولرنی هر کون ۹ دن ٤ که قدر قبول ایته. نیقولینسکی هم پچه‌ن بازاری اوراملری چاتنده برادران کریمفلر یورطنده.

ترکیه بحریه‌سی.

ترکیه حکومتینڭ قوتلی فلوت وجودکه کیتررگه اجتهاد ایتکانلگی هر کمگه معلومدر. «ناۋوی ۋریمه» گازیته‌سینڭ استانبول مخبری بوحقده اوشبو سوزلرنی یازا:

ترکیه‌ده بو کوننڭ ایڭ مهم مسئله‌سی صوغش کویمه‌لری وجودکه کیتر و مسئله‌سیدر.

بوحقده حکومتکه یاردم ایتو اوچون فلوتقه اعانه جمعیتی تأسیس ایتلدی. بو جمعیت فلوت اوچون لازم بولغان آقچه‌نی طابو اوچون تورلی تدبیرلر قیلوب قاری. بونلر فلوت اوچون صدقهٔ واجبه‌لردن‌ده استفاده قیلورغه طرشالر. برنچی کره قربان صدقهٔ واجبه‌لرن فلوت فائده‌سینه جییارغه فرض قیلوب قارادیلر.

قربان واجب بولغان کشیلرنڭ قربان قیمتن فلوت اوچون هبه قیلسه جائزمی یوقمی ایدکی حقنده شیخ الاسلامدن فتوی صورادیلر، لکن شیخ الاسلام آنڭ جوازی ایله فتوی بیره آلمادی. صوڭره فلوتقه اعانه جمعیتی فرض بولغان زکاتنی فلوتقه آلو حقنده فکرلر یورتوب قارادی. هر بر بای بولغان کشیلرگه یل صاین مالینڭ قرق آلوشندن بر ئلوشن فقیرلرگه احسان قیلو شریعت اسلامیه بوینچه فرضدر. اوشبو بیرله طورغان صدقه‌غه زکات دیب ئه‌یتله. بو صدقه بلشدن آیاق فقیرلرنڭ حقیدر. دیمکه ترکیه حکومتی اوزینڭ فلوتن فقیر ومسکینلر حقی ایله وجودکه کیتررگه طرشا. بوندن‌ده آرتق عسکریت اوچون طرشو هیچ بر بیرده بولماس. درست روسیه‌ده‌ده بوڭا اوخشاشلی واقعه‌لر بولوب کیچدی. صوغشنڭ بیك قوتلی زمانلرنده چیرکه‌وکالاکوللرندن طوپلر قویلدی، لکن آنلر اشدن بوشاغاچ یاڭادن کالاکولغه تحویل ایدلدیلر. ترکیه‌نڭ حرکتن آڭا قیاس قیلو ممکن توگل، چونکه آچلقدن اوله‌طورغان فقیرلرنڭ طاماقلرن برانینوسلر ایله طویدرو ممکن بولمایاچق.

شیخ الاسلام بودفعه‌ده رضالق کورسه‌تدی. خصوصی بر فتوی چغاروب، بتون اسلام عالمنده‌گی بایلرغه زکاتلرن فلوت فائده‌سینه بیررگه اختیار بیردی. حتی اول بو فتواسنده نیچك ایتوب حیلهٔ شرعیه یاصارغه یوللر کورسه‌تدی. اول یول ایله اعانه قیلغان چاغنده زکاتنڭ زکاتدن کیته‌چگن بیان قیلدی. «اعانه جمعیت مالیه‌سی» بو فتوادن استفاده ایتوب بتون دین قرنداشلرینه مراجعت ایتوب «بتون عالم اسلام آگاه بولسونلرکه شیخ الاسلام حضرتلری زکاتلرنی ترکیه بحریه‌سی فائده‌سینه اعانه قیلونڭ شرعا جوازی ایله فتوا بیردی. ترکیه‌نڭ سلامت یاشاوی آنڭ فلوتینڭ قوتلی بولووینه مربوطدر.

شول سببدن مسلمانلر بوحالنی اعتبارغه آلوب، زکات بیره طورغان وقتلری کیلوب یتکاچ زکاتلرن فلوت فائده‌سینه بیرولری اوتنله‌در» مفهومنده بر دعوتنامه طاراندی. بتون عالم اسلامغه خطاب قیلوب طاراتلغان دعوتنامه‌لرنی البته روسیه‌ده‌گی مسلمانلرغه‌ده ییبه‌ررلر.

شیخ الاسلامنڭ کورسه‌تکان حیلهٔ شرعیه‌سی بیك قزق بولغانلقدن بوطوغریده بر ایکی سوز سویله‌ب کیته‌رگه مجبورمن. شریعت بوینچه زکاتلر فقیرنڭ قولینه ملك ایتدروب بیرلورگه تییش. زکات فرض بولغان کشیلرنڭ، زکاتلرن فقیرلرگه بیرمیچی باشقه اورنلرغه صرف ایته‌رگه هیچ بر حقلری یوق. بو چیتنلکنی بتروا اوچون، شیخ الاسلام اوزینڭ فتوانامه‌سنده «فلوتقه اعانه جمعیتی»نڭ کاسسه‌سنده فقیر کشیلر طوتوب زکاتنی شونلر قولینه واقلاب بیروب تملیك قیلدررغه کیڭاش بیره. بو فقیر زکاتنی قبول ایتوب آلغاندن صوڭ اوز اختیاری ایله فلوت فائده‌سینه هبه قیلاچق. زکات بیروچیلرنڭ کوڭللرن جواتو اوچون شیخ الاسلام، بوروشچه زکاتنی فلوتقه بیرو ایله بایلر اوزلرینڭ فرضلرن اوته‌ب کنه قالمیلر، بلکه بوندی وطن اوچون لازم بولغان اشکه ماللرن صرف قیلغانلقلری اوچرن آخرتده ماجور بولورلر ـ دی.

تعلیمنڭ مجبوری بولووی.

وقت رفیقمزده محمدحافظ بیکبایف تعلیم عمومی حقنده اوزون بر مقاله یازوب ملی قلیغیلر اظهار قیلا: تعلیم مجبوری بولماسه، مسلمانلرغه فائده بولماس. موژیکلر اختیارلری ایله بالالرینه دین علمن‌ده اوقوتماسلر، دنیا علمن‌ده اوقوتماسلر، دی.

حقیقة قایغرلا طورغان مسئله. بوخصوصده قایغروب آرغان کشیلرده برنوع ریاکسیه بولا. یعنی آرو و آچولانو سببلی فکر مطلوبنڭ عکسینه بورلو بولا. اوشبو سوزلرنی یازوچی یازغان وقتده فکر ریاکسیه‌سینه کیلگان بولمق کیره‌ك. آچوایله آنڭ بویله دیه‌سی کیله: موژیك دین علمن اوقوتماسه، بالاسی موژیك بولوب قالور. بالاسی ایمان بلمس. دینسز بولوب قالور. بونی کورگان باشقه‌لر، احتمال عبرتله‌نور.

دنیا علمن اوقوتماسه، بالاسی فقیر قارا اشچی بولوب قالور. هیچ بایی آلماس. کیری موژیککه بونلردن آرتق جزا بارمی؟ خیر، بیچاره بالاسی قزغانچ.

اسلام عالمندن

قه‌مبیرج دارالفنونی شاکردلرندن خالد صالح افندی لوندنده‌غی مسلمانلر خصوصنده اوشبو خبرنی یازا:

آنگلیه‌نڭ پایتختی لوندن شهرنده ۱۸۸۶ نچی یلدن بیرلی مسلمان جمعیتی موجوددر. جمعیتنڭ مؤسسلری هندستاندن کیلگان مسلمان طلبه‌لری بولوب، صوڭغه طابا بونلرغه مصر عربلری، ایرانیلر هم ترکلر قاتشقانلر.

بو جمعیتنڭ برنچی مقصدی، اسلامیتنی میسیونیرلر هجومندن مدافعه ایتودر. جمعیت اسلامیتنی مدافعه یولنده اوزی جواب بیرودن باشقه، آنگلیه ادیبلرینڭ اسلامیت طوغروسنده یازغان تورلی کتابلرن‌ده نشر ایته‌در.

جمعیتنڭ کاتبی محمد شیروانی جنابلری مشهور فیلسوفلردن «قیزیخ استابسا» نڭ «حیات محمد وترقی اسلام» اسملی کتابن قولغه توشرگان. بو کتابنڭ نی قدر اهمیتلی ایکانچیلگی اسمندن اوك معلومدر.

بو کتابنی جمعیت شوشی کونلرده نشر ایته‌چکدر. بو کتاب بوندن ایکی یوز ایللی یللر اوّل یازلوب طبع ایتلگان. لکن مسلمانلرنڭ منافعنه خدمت ایتکانلگی اوچون همه‌سی یوقغه چغارلوب، فقط بر نسخه‌سی گنه قالغان ایکان. مونه، شول نسخه حاضر مذکور جمعیت قولینه توشوب، یاڭادن باصدرلاچقدر.

ترکستان برکتی.

بتون دنیاده‌غی خلقنڭ اوستینه کییم کیدره طورغان مملکتلر آمیریکه، مصر هم ترکستان قطعه‌لریدر. صیتسه و باشقه کییملکلر اوچون لازم بولغان ماملر اوشبو اوچ قطعه‌دن‌غنه چغا. روسیه فابریك وزاۋودلری اوچون یلینه ۱۵ میلیون پوط قدر مامق کیته. بو مامقنڭ ۵ میلیون قدریسی ترکستاندن چغا، باشقه‌لری آمیریکه ومصردن کیترله‌در. ترکستانده مامق چه‌چو یلدن یل ترقی ایته بارسه‌ده روسیه‌گه یبته‌رلك مامق چغا آلمیدر. شول سببدن یل صاین نیچه میلیونلر ایله روسیه آقچه‌سن آمیریکه‌گه ییبه‌ررگه مجبوریت کوریله‌در. روسیه آقچه‌سن چیتکه چغارماو اوچون حاضرگی کونده ترکستان ییرلرن اصلاح ایتوب، همه‌سن مامق چه‌چوگه تخصیص ایته‌رگه فرض ایدله‌در. روسیه‌گه یبته‌رلك مامق حاضرله‌و اوچون یاڭادن ۵۵۰ مڭ دیسه‌تینه قدر ییرگه مامق چه‌چه‌رگه طوغری کیله‌چك. بر فرغانه ولایتنده‌گنه‌ده مامق ایگه‌رگه صلاحیتلی ییرلر بوقدر بار، لکن حاضرگی کونده آنلرغه باشقه ایگنلر چه‌چله. محلی خلق اوزلری هم حیوانلری اوچون آزق حاضرله‌رگه مجبورلر. فرغانه ولایتنده ۸۷۷٫٤۰۸ دیسه‌تینه ییرگه تورلی ایگنلر، ۵۶٫۱۸۷ دیسه‌تینه ییرگه لیوتسیرن اوله‌نی چه‌چله. ۷٫۴۳۱ دیسه‌تینه ییر ۋینا گراد، ۱۵۷۰۰ دیسه‌تینه ییر باشقه تورلی سبزوات باقچه‌لری، ۲۲۶٫۹۶۰

دیسه‌تینه بیرصابان آشلقلر ایله مشغول. بوندن ماعدا ۱۵۰،۵۳۳ دیسه‌تینه ایگنگه صالح بولوب ده احیا ایدلمه‌گان بیرلر بار. بونلرنی احیا ایتوده بیك زور مصرفلرغه محتاج بولماياچق.

حاضرگی کونده موجودکانالللرنی اصلاح ایتوایله همه‌بیرلرنی صوغار وممکن بولاچق. ماه‌قنڭ ایڭ یاخشی اوکاطورغان اورنلری‌ده فرغانه ولایتیدر. ۱۹۰۹نچی یلده فرغانه ولایتنده ۲۰۱۵۰۱ دیسه‌تینه بیرگه ماقق ایگلگان هم آندن ۱۱،۴۲۱،۶۰۸پود چی ماهق حاصل بولغان. اگرده فرغانه ولایتنده‌گی بوش یاتاطورغان بیرلرنی احیا قیلنسه هم اوّلده احیاقیلنغان اورنلرنڭ همه‌سینه ماهق چه‌چلسه، ترکستاندن بتون روسیه‌گه ییته‌رلك حتی برآز چیت مملکتلرگه صاتارلق ماهق ییتشه چکدر. فقط مسئله‌شونده‌غنه: بوییرلرنڭ همه‌سینه‌ده ماهق ایککاچ، بیرلی خلق اوچون چیتدن آشلق کیتررگه کیره‌ك بولاچق. بیرلی خلقنی آشلق جهتندن تأمین ایتواوچون تورلی طرفلرغه یاکا تیمر یوللر صالوب آشلقنی یدی‌صوولایتلرندن هم‌ده‌سیبیریه دن کیتررگه فرض قیلالر. اگرده بواشلر وجودکه چقسه، ترکستان ولایتی روسیه‌نڭ بایووینه زور یاردملر ایته‌چکدر.

گازیته‌لردن.

وقت رفیقمز اماملر ایله دوخاونوی صابرانیه‌نڭ مناسبتندن بحث ایتدکدن صوڭره، صابرانیه‌نڭ فتنه‌چی ملالر حقنده سکوت قیلووینه تعجب ایته.

اصلاحات واصول جدیده حقنده فتنه چغاروچی کیری ملالر حقنده صابرانیه‌نڭ سکوتی حقیقةعجیبدر. بوحال مفتی حضرتنڭ هرایکی طرفقه‌یاراوینڭ ثمره‌سیدر.

خلق حاضرده صابرانیه‌نڭ دانوسچی ملالر حقنده سکوت قیلووینه‌ده عجبسنه. لکن بونده عجبسنورگه اورن یوق. حاضرگنه اوڭلر یاقلی بولغان بولوب حکومتکه بر نیچه کشی اوستندن دانوس یاصاغان کشیگه حاضردن اوك بر اش‌ده قیلور حال یوق. زمان کیچسون. افترالرنڭ افترالقلری ثابت بولسون. شوندن صوڭره البته برتدبیر قیلو ممکن بولور. لکن بزنڭ صابرانیه اول وقتده‌ده هیچ براش قیلا بلمس. بوسی البته جای تأسفدر.

بیر آلورغه.

بیرن، اورمانن صاتوب بتروب آلوچیلرینه قول بولوب قالاچق یالقاو باشقردلر بیرلرن همان صاتالر ایکان. نسلی بتوب منقرض بولورغه محکوم بولغان خلقده بوحال بربلاایکان. آنلرنی بیرلرن صاتماسقه دیمه‌وده معنایوق. ایمدی اوزمزنی آلورغه دیمه‌رگه کیره‌ك.

باشقردلر بیرلرن هر دیسه‌تینه‌سینه اوتوز صوم مقابلینه عمرلك ایتوب صاتالر. بونی آلوب قویو اوچون قولده هر دیسه‌تینه باشینه اوچ دورت صوم بولسه کافی بولا ایکان. قالغانن صوڭندن یل‌صاین آقرنلاب توله‌وممکن ایکان. زیمسکی ناچالنیکلر بوخصوصده آلوچیغه‌ده صاتوچیغه‌ده یاردم ایته‌لر ایکان. بوییرلر بغدای اوسدره طورغان بیك برکتلی بیرلر ایمش. ایگلمه‌گان تقدیرده اوستینه اوسکان پچه‌ننده‌ده فائده ایتو ممکن ایمش.

بوخصوصده مسلمانلر غافل بولماسقه کیره‌ك. آرزان صاتلوب بته‌چك بیرنی آلوب قالورغه کیره‌ك.

قولنده صوماسی بولا طوروب نی بـله کسب ایته‌رگه بلمه‌گان کشیلر دنیاده بیك کوب. بوافندیلرگه اوچ دورت یوز صوم آقچه مقابلینه باشقردستانده یوز دیسه‌تینه‌لك بیر آلوب ملکدار بولو ممکندر. یالغوزلقدن قورققان کشیلر بیش اون کشی برگه آلوب اوتاربولوب اوطوروده ممکندر. نسلن وبالا چاغاسن برکتلی بیرلرده غنی ایتوب قالدرونی تله‌گان کشیلر کوچه‌رگه کیره‌ك.

بو طرفده ایمانا باشینه اوچ دیسه‌تینه بیر ایگوب آچ طورغانچی باشقرد طرفنده ایمانا باشینه اون بیشه‌ر دیسه‌تینه بیرگه مالك بولو البته آرتقدر.

جییلوب بیر آلاچق کشیلر آرادن برسینه ژولوست اداره‌سنده داۋیرننوست بیرورگه کیره‌ك. هم‌ده ژولوستدن بیر آلاچق کشیلرنڭ سیمینی اسپیسوکلرینڭ کوپیه‌سن آلورغه کیره‌ك. شول کشی یازکونی پاراخود ایله اوفا ولایتینه باروب صاتلاچق بیرلرنی صوراشورغه کیره‌ك. بووکیل‌سیمینی‌اسپیسوك بوینچه هر ایر بالا باشینه اون بیشه‌ردن چامالاب برنیچه یوز دیسه‌تینه بیر آلا آلاچقدر.

زویه اویه‌زنده محمد ذاکر محمدظریف اوغلینڭ اداره‌مزگه یازووینه‌قاراغانده‌طاو یاغندن قداشم ونوۋلاط آوللرینڭ بایلری باشقردلردن بیش یوز دیسه‌تینه قدر بیر آلغانلر ایمش.

خارجی خبرلر.

ترکیه ـ باب عالینڭ آنگلیه زاۋودلرندن برسینه دریدنوت اصولنده ایکی برونینوس اشله‌رگه زاکاز بیره‌چگی لوندو ندن آلنغان تیلیگرامدن معلوم بولدی. برونینوسلر هر برسی۱۵ر میلیون صومدن آرتغراققه توشه‌چکلر ایکان.

◆◆

ترکیه حکومتی اقتصادی ومالی مسئله‌لر حقنده معلومات آلوب قایتواوچون، چینوۋنیکلرندن برنیچه‌سن فرانسیه‌غه ییبه‌رورگه قرار بیرگان.

روسیه وقتای ـ قتای گازیته‌لری روسیه‌نڭ مانغولیه‌نی، یاپونیه‌نڭ مانژوریه‌نی آلورغه تله‌گانلکری حقنده تورلی خبرلر یازالر. قتای حکومتی روسیه‌دن ۶ ماده‌دن عبارت نوطه‌نی آلغاچ، مانژوریه غه عسکر ییبه‌رورگه فرمان چغارغان‌ایکان. صوڭره صلح عمومی طرفنده‌غی دولتلردن برسینڭ کیڭاشی بوینچه اول فکرلرندن قایتقان هم روسیه حکومتینه ۱۸۸۱نچی یلده یاصالغان معاهده بوینچه عمل قیلورغه تله‌گانلگی حقنده جواب قایتارغان.

حاضرگی کونده قتایلر آراسنده روسلارغه هم چیت‌مملکت کشیلرینه دشمانلق کوندن کون آرتا بارمقده ایکان. چیت مملکت گازیته‌لری قتای عواملرینڭ شونڭ آچووی ایله یاوروپالیلرغه هجوم‌ایته باشلاولرندن قورقوب یازالر. اول‌تقدیرده یاوروپا حکومتلری قتایلرنی تأدیب قیلواوچون، عسکر کیتورگه مجبور بولاچقلر.

خاتونلر مسئله‌سی ـ یاوروپا خاتونلری آراسنده هرحقوقده ایرلربله مساوی بولو حقنده بایتاقدن بیرلی حرکت باشلانغانلغی گازیته اوقوچیلرغه معلومدر. نورژیگیه‌نڭ وزیرلر شوراسی خاتونلرغه بر آز تیگزلك بیرو حقنده قانون لائحه‌سی توزوب، وکیللر مجلسینه تقدیم قیلغان. اوشبو لائحه‌گه قاراغانده بوندن صوڭره نورژیگیه خاتونلری اوقولری وياشلری جیتو ایله هرتورلی حکومت مؤسسه‌لرینه وباشقه عمومی خدمتلرگه ایرلر ایله بر تیگز قبول ایتله‌چکلر.

◆◆

بو کونلرده‌لوندون شهرینه آنگلیه‌نڭ شمالی آمیریکه‌ده‌غی مستملکه‌سی کانادادن، بیش مڭ قز وخاتون طابو اوچون، اوآتیل اسملی آدم تحت ریاستنده بر هیئت کیلگان. کانادا‌ده‌طوروچی کشیلرنڭ کوبسی اویلنمه‌گان کشیلردن عبارت ایکان. آمیریکه‌ده خاتون آز بولغانلقدن، آنلر اوزلرینه خاتون طابو اوچون، آنگلیه‌گه کشیلر ییبه‌رگانلر. گازیته‌لرده اعلان طاراتقان کونڭ ایرته‌گیسن اوك اوآتیل لوندون‌نڭ خاتون وقزلرندن برنیچه یوز دانه خط آلغان. آنلر کاناداده‌طوروچیلرغه خاتونلقغه بارورغه ممنونیت ایله راضی بولاچقلرن اعـلام قیلغانلر. قایسیلری اینگلیزلرنڭ خاتون قزغه صالقن قان ایله قاراولرندن‌طویوب بتکانلکلرن وشول سببدن کانادالیلرغه کییه‌وگه بارونی شادلق ایـله قبول ایته‌چکلرن بیان ایتکانلر.

اوآتیل بر ایکی کون اچنده لوندون شهرندن ۵۰قز جیبوب پاراخود ایله‌کاناداغه اوزاتقان.

صیربیه ـ بوندن مقدم صیربیه‌نڭ پارلامینتنده۱۵دانه آتاطورغان‌طوب اشله‌رگه بیرو حقنده مذاکره بولغان ایدی. عسکریه وزیری گویکوۋیچ اوشبوطوبلرنی گیرمانیه نڭ کروپ زاۋودینه بیرمیچی ایکنچی زاۋودقه بیرو حقنده لائحه توزوگان ایدی. شول‌سببدن گیرمانیه‌نڭ بیلگرادشهرنده‌گی سفیری ره‌یخیناوایله عسکریه وزیری آراسنده اختلاف‌چقدی. گویکوۋیچ پارلامینتده ره‌یخیناوغه‌بیك‌قاتی‌سوزلر ئه‌یتدی. شویله ایسه‌ده آنڭ لائحه‌سی پارلامینت طرفندن مقبول بولمادی. شونڭ اوچون گویکوۋیچ عسکریه وزیرلگندن استعفا قیلورغه مجبور بولدی. بو نزاعلرنڭ سببلرن تیکشرور اوچون،گیرمانیه‌سفیری ره‌یخیناونڭ بیرلین شهرینه چاقرلغانلغی تیلیگرام خبرلرنده کورندی.

ترکیه ـ سلطان محمدخامس‌نڭ آپریل آخرلرنده آلبانیه‌غه سفر قیلاچغی گازیته‌لرده یازلغـان ایدی. حاضرده سلطاننی صاقلی طورغان عسکرلرنڭ رئیسی گینیرال خالدپاشا بوطوغریده کیره‌کلی تدبیرلرنی قیلورغه سلانیك شهرینه کیلگان. سیاحت وقتنده سلطان حضورینه بیك‌کوب وکیللر وشونلر جمله‌سندن آلبانیه‌دن پارلامینتقه صایلانغان‌دیپوتاتلر قبول ایتله‌چکلر ایکان.

◆◆

ترکیه‌بله گیرمانیه ـ فرانسیه هم آنگلیه حکومتلری آراسنده تیمر یول حقنده‌غی کیڭاشلرنڭ کوندن کون آلغه بارغانلغی چیت مملکت گازیته‌لرینڭ یازولرندن معلوم بولدی. فرانسیه کچوك آزیه‌نڭ بعض بیرلرنده تیمر یوللر صالدرورغه‌راضی بولغان. بغدادتیمر یولی گیرمانیه‌طرفندن صالناچق ایکان. بغداددن بصره کورفزینه کیده‌چك

I

هر شیدن براز.

اوچ دورت آی مقدم صره‌سیله‌طوطاشدن مختلف موضوعلره دائر مقاله‌لر یازمق امیدیله، قلممی الله آلوب، سوزمی «کتب سته ومؤلفلری» رساله‌سنه تنقید یازمقدن باشلامش ایدم. زیرا اوکتاب او وقت یڭی چیقمش برکتاب ایدی، علمی هم‌ده‌بزم روسیه‌مسلمانلری ایچون غایت مهم اجتماعی مسئله‌لر اوکتاب‌ده وارایدی. برقدر مبالغه ایتمیه مساعده وارایسه، اول کتاب‌ده عالم اسلامیتنڭ حیاتنه عائد اجتماعی علمی مسئله‌لرڭ هربری وار ایدی: دینڭ شریعتڭ قرآن کریمڭ احادیثڭ حیاتمزه تأثیری، اولـگی عصرلرده اسلام عالملرینڭ اجتهادلری حرکتلری ادبلری، صوڭ عصرلرده مکتب مدرسه‌لرڭ فسادی هم‌ده اوفسادڭ سببلری، روسیه مسلمانلرنده علوم هم مکتب مدرسه‌لرڭ تاریخی، مجتهدلرڭ اللری طوقنوب طوقنمامش علم خزینه‌لرینڭ احتیاطـلی صورتده ایسه‌ده حریتله بیانلری، طبـع صناعتی یوق ایکن اولـگی عصرلرده طب فلسفه ریاضت تاریخ تفسیر حدیث علوم ادبیه‌لغویه‌یه‌عائد کتابلرڭ دهشتلی مقدارده کثرتی اوکثرتلرڭ‌ده سببلری، اولـگی عصرلرده‌عقل‌ایناتماز درجه‌ده بیوك کتبخانه‌لری کوکللرینه آلمش عادی آدملر بولنوب‌ده صوڭ عصرلرده علی الخصوص شو کونلرده آق‌کاغد اوستنده‌یازلمش شیلری آڭلامق درجه‌سندن‌ده «أهل علم»ڭ انحطاطلرینڭ وجهلری کبی مهم‌مسئله‌لر اوکتاب‌ده‌یااوزون یاقیصقه صورتده بیان قیلنمش ایدی.

کتاب مطبوعات بازارینه چیقدی. اوزنده وار مسئله‌لرڭ علمی اجتماعی اهمیتلرینه متناسب درجه‌ده، گمان ایدرم، رواج بولامادی.

نیچون؟ سببی نه در؟

بزده، اکثریتمزده یاخود همه‌مزده، بر قدر اهتمامسزلق ـــ مساعده قیلگز دهـا آچیق تعبیر ایده‌یم ـ فکر یالقاولغی روح تنبللـگی واردر. دنیا آستی اوستنه کلسه‌ده، برشی اولمامش کبی بزهمان جانسز فکرسز قالورز. سیاست عالمنده دولت داخلنده یاخارجنده الڭ بیوك حادثه‌لر بری آرقاسندن دیگری ظهور ایـدر طورور، مطبوعات‌ده هر کون هرهفته مهم‌مسئله‌لر میدانه کلور، لکن بزهیچ برینه اهمیت ویره‌میورز. اویله شیلری محاکمه ایدرلك اقتدارهم صلاحیت بزده یوق ایسه، لااقل، اوز مطبوعاتمزده احیانا ظاهر اولور مهم مسئله‌لری جزئی اهتمامله‌مطالعه ایدر قدر شوق هم رغبت‌ده بزم اکثرمزده یوقدر.

البته شوحالمزڭ، بوراده سویلنمه‌سی لازم دگل، برقدر سببلری وار. اوسببلری آڭلامق کورمك ایچون اوقدر اوزون فکر ایتمك ضرور اولماسه کرك. بلکه صوڭ کونلرده روسیه مسلمانلرینی شاولاتمش «رحمة الهیه‌عمومیتی» مسئله‌سنه کوز صالمق کفایه‌در.

نیچون شومسئله‌ده روسیه‌مسلمانلرینڭ هربری شاولادی، غوغا ایتدی؟

اهمیتی ایچونمی ایدی؟ یوق! زیرا شومسئله‌دن‌اهمیتی زیاده‌مسئله‌لرده شولامق غوغاایتمك دگل، آغز آچمادیلار.

البته فوق‌العاده اهمیتی ایچون دگل ایدی، بلکه‌همه‌مسلمانلره اساسنده برقدر معلوم برمسئله‌یه عائدلـگی ایچون‌ایدی. جهنم‌ده ابدیت مسئله‌سی هر بر مسلمانڭ اسکی اعتقادیدر. ایرلرده خاتونلرده‌یاشلرده قارتلرده اومسئله‌یی آڭلار بیلور.

انسان، اوزینه برقدر معلوم مسئله حقنده سوز چیقار ایسه، طبیعی رغبتله اشتراك ایدر. انسانڭ طبیعتی حاجتی شودر. انسان بونڭله لذت آلور. اساسی برقدر معلوم مسئله‌لرده اشتراك ایتمیه رغبت خاصیتی انسان‌ده‌غایت گوزه‌ل برخاصیتدر. مدنیت عالمنده‌مطبوعاتڭ اوقدر دهشتلی صورتده انتشاری، فوق‌العاده ترقیـاتی ـ مدنی انسانلرده شورغبتڭ قوتنه کوره‌در.

بزاگر سیاستدن قانونـدن اداره‌دن بونلرڭ‌اهمیتلرندن‌برقدر آڭلاسه‌ق ایدی، تجارتڭ علومڭ معارفڭ صناعتلرڭ مبادیلرینی بزده اهمیتلرینی بیلسه‌ك ایدی، مکتب مدرسه‌لرمزڭ اصلاحلرینه احتیاجمز نه‌قدر شدیددرحس ایتسه‌ك ایدی، ملیتمزه‌اسلامیتمزه مناسب‌حیات‌نصل‌اولور فهم‌ایتسه‌ك ایدی، عاقبت، دینلر آراسنده اسلامیتمزڭ عزتی، ملتلر کوزنده مسلمانلرڭ شرفی اعتباری‌نه‌ایله‌اولور برقدر فکر ایده‌بیلسه‌ك ایدی، شبهه‌یوق، اووقت بزهیئت اجتماعیه‌ده، سیاست عالمنده، مطبوعات صحیفه‌لرنده ظهور ایدر، مهـم شیلرگه هربرینه اوزینه‌کوره اهتمام کوزیله باقوب، لزومی قدر اعتنا ایله حرکت ایدر ایدك.

بنم گمانمه کوره، بزم فکرلرمزده وار یالقاولغڭ سببی‌شودر. فکرمز یالقاودر. بوـ بر. بوڭاعلاوه، ناگاه‌فکرمز برخصوص‌ده حرکت ایده‌جك اولورایسه، غایت ضعیف تقریبا جانسز کبی‌حرکت ایدر. بو ایکی. شوایکی حالمزڭ‌ده سببی بردر: سـوزی گوزه‌ل‌صورتده‌سویلنور، قلمی‌قناعت‌ویرور درجه‌ده‌یازدرتور، سویلنور سوزلری‌رغبتله طڭلاتور، میدان‌ده وارمسئله‌لری برقدر آڭلاتور، آڭلانمش‌مسئله‌لر حقنده‌برفکر ویردرور قدر باشمزده آڭ، کوڭلمزده حس یوقدر.

شویله حاللرمزڭ تأثیریله، مطبوعاتمز بازارینه چیقار کتابلرڭ هیچ بری رواج بولامایور، روسیه‌ده یکرمی‌میلیون مسلمان وار ایکان، هیچ برجریده‌مز اوچ دورت مڭدن زیاده طبع قیلنمایور، گوزه‌ل مقاله‌لری ایچون‌رغبتله‌مطالعه قیلنور برجریده آرامزده بولنمایور. . . . استثنا اولمق صفتیله بازارمزه گوزه‌ل‌برکتاب چیقه‌قالسه، اوغریب کتابی، مندرجاتنه یاخود قدرت قلمیه‌سینه کوره، تقدیر ایدر برآدم کورنمه‌یور. (استاذرضاافندی‌حضرتلرینڭ «آثار» لریله بعض اثرلری، شاعر محترم عبدالله افندی توقایف حضرتلرینڭ عموما هر بر شعری هر بر دفتری کبی.)

شوحاللرمزڭ تأثیری‌تحتنده بن«کتب سته ومؤلفلری» رساله‌سنه تنقید یولنده متعددمقاله‌لریازوب، اوراده مهم‌مسئله‌لرڭ هربرینه دائر اوزفکرلرمی نشر ایده‌چك اولمش ایدم. اوکتاب‌ده وار بعض سوزلره انتقادکوزیله‌ده باقوب، بنم فکرمچه موافق دگل‌شیلری‌ده یولیله جرح ایتمك صددنده ایدم.

بنم گمانمه‌کوره‌موافق دگل‌شیلر ۱) ۵نچی صحیفه‌ده «وشونلرڭ‌فتوالریله عملدن باشقه چاره‌گه احتیاج‌قالمادی.» سوزی. شوسوز فقیهلر نظرنده قبول قیلنه بیلور سوز دگلدر. زیرا روایتی هم‌ده راویـلری جهتیله ثابت‌اولمش هربرسوزڭ صحتی‌لازم دگلدر. اصول فقه‌کتابلرنده بیان قیلنمش دورت‌وجهڭ بریله «انقطاع باطنی» بزم شوسوزمزنی تأیید‌ایدر. ۲) حدیثڭ‌سنتڭ معنالرینی بیان ایدر ایکان، رسالتڭ تأثیرینی اهمیتلرینی برقدر تنقیص ایدرطرزده‌بیان. انسانلرڭ‌دنیاده حیاتلری مصلحتلری رسالتڭ تعالیمی‌تحتنه مندرج اولاماز ایسه، اووقت رسالت اوقدر مهم برشی اولماز یالـگز کله‌چك‌ده‌سعادت ابدیه‌یی وعدایدن دین ـدین‌دگلدر، بلکه بونڭله برابر شوکون‌گوزه‌ل‌حیاتی الدن‌کیتمز سعادتی ویرور دین ـ دیندر. بزحدیثی دین‌امرلرینه، دینی‌ده حیاتمزده اهمیتی آزشیلره حصرایدر ایسه‌ك، شریعتمزڭ اهمیتی قالماز. ۳) «خبرواحدعملی ایجاب ایدر، اعتقادی ایجاب ایده‌مز» کبی‌مشهور ایسه‌ده، اوقدر گوزل دگل سوزه اتباع ایتمه‌مك دهاموافق اولورایدی. وجدانی قناعت‌حاصل ایتمه‌ین شیلره‌انسانی تعوید‌ایدر سوز اخلاق نظرنده اوقدر مناسب دگل‌ایدی. بزم فقیهلر اویله سوزلردن‌صاقنمایورلار. «حرامی حلال دیمه کفردر. حراملغنه ایمانڭ‌کامل ایکان، قیل. ایمانڭ حرمتیله خدای عفوایدر.» دیرلر. «شرابی‌صات، حرامی‌بی! یالـگز حلال دیمه» شوسوزیاخود شومعنی‌ده اولور سوزلر بزم بایتاق امامارڭ‌بایتاق فتوالرینه اساس کبی اتخاذ قیلنمشدر.

برالله بیلور، نه قدر دهشتلی نه قدر قبیح سوزلر! وجدانڭ قناعت ایتمه‌مش شیلری‌قیل، وجدانڭ ایمانڭ‌خلافنده‌اولور شیلریده قیل، ایمانڭنی وجدانڭنی تحقیر ایت، صوڭره مردار اولمش وجدانڭله‌تحقیر قیلنمش ایمانڭله‌الله حضورینه کیتده بیوك حماقتله عفوطلب ایت!

بنم‌چه‌اویله‌دگل. قیلاجق اولورایسه‌ك حلال‌دی، صوڭره قیل؛ وجدانڭ پاکلـگی حرمتنه، احتمال، خدای عفوایدر.

بوڭاعلاوه «علمی‌ایجاب ایدر، اعتقادی ایجاب ایده‌مز» سوزی منطق جهتیله‌ده درست دگلدر. برعمل واجب‌اولدی‌ایسه، شبهه‌یوق، اعتقادیده‌واجب اولور. زیراواقع ایله اعتقاد آراسنده تنافی جائز دگلدر.

اومشهور‌سوزی‌یوق‌بار تأویللر ایله بر قدر توجیه ایتمك ممکن ایسه‌ده، عمل ایله

قسمن آنگلیه‌دن صالدرو خصوصنده ایکی آراده مخابره‌لر باشلانغان.

◆◆

قوصوه ولایتنده هم سلانیك اطرافنده بلغار وگریك قاچقنلرینك طالاولر یاصاب هم ترك عسکرینه هجوم ایتوب یورولری همان دوام ایتمکده ایکان. بوکونلرده قوصوه ولایتنده ینه‌دن اوچ فرقه بلغار قاچقنلری پیدا بولغان. آنلردن بر فرقه‌سی ایله ترك عسکرلری اوچراشقانلقدن، ایکی آراده بیك قوّتلی مصادمه واقع بولغان. قاچقنلر کیچ بولغانچی بر بلغار آولنده‌غی چیرکه‌وگه قاچوب طورغانلر. تونله بله قارانغیلقدن استفاده ایتوب قوتلورغه موفق بولغانلر.

سلانیك یاننده گریك چته‌لرینه قارشی ٦٠ کشیدن عبارت ژاندارم فرقه‌سی ییبه‌رلگان ایکان. آنلر چته‌لر ایله صوغشقانلر. صوغشده قاچقنلرنك باشلقلری گونو ایله زور کشیلرندن ٤سی ئوترلگان.

◆◆

آلبانیه‌ده‌ده چووالولر چغو احتمالی طوتلغانلقدن، ترکیه حکومتی اشقودره شهرینه عسکر ایله بر نیچه دانه طوب ییبه‌رگان. ترکیه گازیته‌لری آلبانلرغه چورنا گوریه خلقندن یاردم کورسه‌تلکانلگن یازالر.

فرانسیه- فرانسیه‌ده وزیرلر کابینیتینك استعفا قیلغانلغی گازیته‌مزده یازلغان ایدی. حاضرده مونی اسملی آدم تحت ریاستنده یاڭا کابینیت تأسیس اولندی. یاڭا کابینیتده‌غی وزیرلرنك ٥سی رادیکاللردن، ٨ی رادیکال سوسیالیستلردن، ٢سی دیموکراتلرنك صول فرقه‌لرندن هم برسی سوسیالیستلردن عبارت.

مونی‌نك اعلان ایتووینه قاراغانده فرانسیه‌نك یاڭا کابینیتی پارلامینتقه صایلاو نظاملرن اوزگه‌رتورگه، وارداتلرگه آلم صالو نظامن چغارورغه، تیمر یول زاباستوفکه‌لری وقتنده چغارلغان خدمتکارلرنك کوبسن کیری آلورغه هم هر اشده پارلامینتنك کورسه‌تکان یولی ایله‌گنه بارورغه اجتهاد ایته‌چك.

داخلی خبرلر

روس خلقی سایوزی - بوکونلرده پیتربورغ آکروژنی محکمه‌سنده، الـگده روس خلقی سایوزندن بولغان لاریچکین نام برکشینك اشی قارالدی. بوکشی موخین نام بر اشچینی اوترده عیبله‌نه‌در. لاریچکین برنچی دوما اعضاسی گیرسینشتیین‌نی اوترورگه اشتراك ایتوده عیبله‌نوب، فینلاندیه محکمه‌سی طرفندن آلتی یلغه اسیریتلنی دومغه یابلورغه حکم ایتلگان ایدی. گرچه لاریچکین کچکنه‌گنه برکشی بولسه‌ده، حکمی زور بولدی. بوحکم آرقاسنده روس خلقی سایوزینك بیك کوب یاشرن یاقلری معلوم بولدی.

بیك کوب شاهدلرنك سویله‌ولرینه قاراغانده، روس خلقی سایوزی مخصوص صوغشچیلر فرقه‌سی یاصاب، همه‌سینه قورال اوُله‌شکان. هم شولارغه کملرنی اوترورگه کیره‌کلگی حقنده امرلر بیروب طورغان. گیرسینشتیین‌نی اوترگانلر. وباشقه بر نیچه دیپوتاتنی اوترورگه‌ده حاضرله‌نگانلر. اوترلگان برکشی برابرینه سایوزدن ١٠ صوم بیرلگان. صایوزنك باشنده دۋوره‌نلردن یوسکیۋیچ کراسکوۋسکی، دوکتور دوبروۋین هم آدۋوکات بولاتسل طورغانلر. شول کشیلر صوغشچیلر فرقه‌سینه فرمان بیروب طورغانلر. شاهدلرنك سویله‌ولرینه قاراغانده، پالیتسه نظرنده‌ده بوصوغشچیلرغه برقدر ایرکنچیلك بولغان. آنلرنی حبس قیلماقده پالیتسه‌یسکیلرگه امر قیلنغان. یاڭلشلق ایله حبس قیلنسه‌لرده، چاسدن قوتقارلوب ییبه‌رلگانلر ایمش. حاصل روس خلقی سایوزینك بیك کوب یاشرن یاقلری بولغان. شوڭا کوره، محکمه‌نك پرا کوروری لاریچکین‌نی بر اوزن گنه عیبله‌میچه، بواشنی یاڭادن تیکشرونی معقول کوروب سویله‌دی. صوغشچیلرنی کشی اوترورگه قوترتوچی سایوز باشلقلرن‌ده تیکشروب حکمگه طارتورغه کیره‌کلگن بیان ایتدی.

شولای ایتوب سیاسی اوترشلر ایله شغلله‌نگان روس خلقی سایوزی اعضالرینك اشلری تیزکونده تمامیله میدانغه چغاچقدر.

معلملر کورصی- کافکازاوچیبنی اوکروگینك امری بوینچه، تاتارتلی تعلیمن اویره‌تو اوچون باکوده کورص آچلاچغی خبر ایتلگان ایدی. بوکورصقه زاکافکازسکی اوچیتلسکی سیمینار یه‌نك دیریکتوری هم شول سیمینار یه‌نك تاتارتلی معلملری اشتراك ایته‌چکدر.

بوکورصدن مقصد، باکوده طورمشقه تطبیق قیلوب، روس-مسلمان مکتبلرنده آناتلن تعلیمنك اصولن برترتیبکه قویودر. کورصده آناتلن اوقتوتر تیبلرینه بیگره‌ك اهمیت بیرلوب، تجربه اوچون بالالرنی اوقتلاچقدر. اوقتو اصولن تجربه‌لی قارت معلملر کورسه‌ته‌چك.

بو اش باکو اوچون‌ده، اچکی روسیه اوچون‌ده کوبدن لازم اش ایدی. بزنك حاضرگی معلملرنك کوبسی اصول تعلیمدن خبرسز، یاخود آزغنه، شفاها گنه اویره‌نگان آدملر ایدی. هم حاضرگه قدر مطبوعات عالمنده اصول تعلیمگه دائر، ره‌تلیره‌ك بر کتاب‌ده کورنگانی یوق. حالبوکه اوقتا باشلاغانچه هر بر معلمکه اصول تعلیمنی نظری وعملی ره‌وشده بلو لازمدر.

دارالفنونلرده- بو یل اونیۋیرسیتیتلرده آفتانومیه‌نی بتروگه‌دائر ١١نچی غینوار سیرکوله‌ری چغو سببلی روسیه‌نك همه عالی مکتبلرنده چووالولر باشلانغانلغی اوقوچیلرغه معلومدر. حاضر عالی مکتبلرنك هیچ برسنده درسلر ترتیب ایله بارمی. عالی مکتبلرگه پالیتسه کرتوب کنه ترتیبنی محافظه قیلالر. بویلغی چووالولر، بوندن اوّلگی چووالولرغه قاراغانده بیك کوب قوّتلیدر. شول چووالولر آرقاسنده روسیه‌نك ایلڭ مشهور هم ایلڭ قارت پروفیسورلری استعفا قیلدیلر.

سیواستوپول - ١٠نچی فیۋرالدن صوڭ هوالر تمام جلنوب، قارلر اروب بتدی. یاغمورلرده یاوغالی. کون اورتاسنده یلیلق ٢٠ گرادوسلرغه هیته. ایستانبولغه وباشقه بیرلرگه پاراخودلر ترتیب ایله یوری باشلادی.

ایستانبول آرقلی هر آتنا ٢٠-٣٠قدر حاجی قایتوب طورا. قایتقان حاجیلر، شام ایله بیروت آراسنده بیك کوب قار یاووسببلی یوللرنك تمام کیسلگانلگن سویلیلر. ١٠مگه‌ب حاجی شامدن بیروتقه کیله آلمیچی تالر ایکان. بعضلری حیفا آرقلی کیلسه‌لرده، حاضر آنده‌ده قار یاوب، یوللر کیسلمشدر. بویل قرمده بوقدر قار یاووغه آق صاقاللی قارتلرده عجبسنگانلر ایدی. حالبوکه یل بوینچه ایگن، ییمش اولگروب طورا طورغان یلی بیرلرده مازینلاب قار یاووی طاغی‌ده‌عجبره‌کدر. (ن. عثمانی).

اورقورغه باشلاو- بیدی صوهم سیمی اوبلاستلرنده اوتکان یلدن بیرلی قزبالالرنی اوقتورغه بیك اجتهاد ایله کرشدیلر. زایسان، سیمی پالات، قاپال هم قولجه شهرلرنده منتظم قزلر مکتبی آچوب روسیه‌دن معلمه‌لر کیترتوب، قزلرنی اصول جدیده ایله اوقتا باشلادیلر.

چوگوچه‌ك شهرنده طوراطورغان روسیه تبعه‌سی نوغای قزلری اوچون‌ده بویل سینته‌بر آخرلرنده مکتب آچلوب، اوفاده آخوند آبزگیلدین زوجه‌سی عائشه خانم‌نك مکتبنده رشدیه صنفن اکمال ایتکان مریم خانم آکبیردینه کیلوب قزبالالرنی اوقتورغه باشلادی. ایسکیچه اوقناطورغان بعض قارچقلر معلمه روسچه اوقتا، قزلرگزنی مارجه ایته دیب خلقنی قوترتمقچی بولسه‌لرده، مقدس اوقو اشینه ضرر ایته آلمادیلر.

حاضرده قزلر اویله‌دن مقدم علوم دینیه وفنون جدیده اوقوب، اویله‌دن صوڭ هر تورلی قول هنرلری اویره‌نه‌لر.

همتلی بایلرمز مکتبنی تربیه ایتوده قصور ایتمیلر. (ش. ی.)

اطراف خبرلری

طاو یاغی.

یولدزنك ٦٤٦نچی نومرنده مفتی حضرت سلطانف جنابلرینك ملی بیرامنه اشتراك حقنده یازلغان مقاله‌گه امتثالاً آق یکت قریه‌سنده امام، معلم ومعتبرراك آدملردن مرکب مجلس بولوب معلوم حقده مذاکره اولندی. مذاکره‌صوڭره حاضر بولغان افندیلر جمله‌سی بیرامگه وشول بیرام یادکارینه بر امر خیر قالدرورغه چن کوڭلدن اشتراك تیش ایدکن واشتراك ایده‌چکلرن اظهار قیلدیلر. مفتی الاسلام جنابلری روسیه مسلمانلرینك (خصوصاً اماملرنك) آتاسی منزلنده اولدقدن بو اشکه اطراف امام ومسلمانلرینه اشتراك ایدر امیدیله آخوند افندی واطراف امام ومسلمانلریله خبرله‌شب ینه بر جمعیت یاصاب آلار ایله بوحقده مذاکره قیلشوغه قرار بیردیلر.

امام: ع. الستاری.

مینزه‌له.

مینزه‌له اویه‌زنده کاشیرۋلستنده یاڭا ایمه‌ن قریه‌سنده مکتب یوقلغندن زارلانوب یازالر. برکشی مکتب اوچون بریورطده وقف ایتوب قالدرغان ایکان. اول یورطقه آولنك امامی یاشاق طوطورغان. حضرتنی بواشدن طیماسفلر طیسه‌لر، یاخشی بولور ایدی.

وجدانك باشقه‌لغنه انسانی عادتلندررسوزلردن صاقنمق دها گوزلدر.

٤) ٣٢-٣٣صحیفه‌لرده «نبیلرك احوال طبیعیه‌لره، عمومامعاش علملرینه اشنا اولمامقلرینك عیب دگللگی» حقنده سویلنمش سوزلره بن عمومیتله اصلا اشتراك ایده‌مم. بز اوزمزدن نادان انسانلرك سوزلرینه عادتده التفات ایتمه‌یورز. نبی معاش علملرنده بزدن نادان ایسه، حیاتمزه رهبر اولور گوزل شرعتنی نصل بیان ایده بیلور؟!

بویله خصوصلرده بن امام مسلم حضرتلرینك حدیثلرینی، امام نووی حضرتلرینك ترجمه‌لرینی سند ایده‌مم. امام نووی ترجمه‌سنده هم ده شرحنده یازمش ایسه، اوز اختیاری، بن‌ده مختارم. اویله حدیثلر حقنده بنم‌ده برفکرم واردر. بیلورم: خورما آغاجلرینی آشامق حقنده، بدر غزاسنده صودن اوزاق اینو حقنده اویله حدیثلر کلمشدر. لکن بن نبی محترمك رسالت عمومیه‌سنك علویتی حرمتنه، هم‌ده رای ایله وحی آرالرینه بر حد قطعی تعیین ایده‌بیلمکدن عجزم نامنه اویله حدیثلرده نوویلرك ترجمه‌لرینه اتباع ایده‌میورم.

٥) حدیثلری یازودن منع مسئله‌سی. شومسئله، بنم فکرمجه، حدیث کتابلرنده ذکر قیلنور مسئله‌لره نسبتله عموماً اڭ مهم بر مسئله‌در. لکن اذن ایله منع حدیثلرینك ورودلری یاخود متعارض صورتده وارد اولمش حدیثلرك توفیقلری جهتیله دگل. اول حدیثلرك، مسئله اهمیتنه نسبتله، اهمیت علمیه‌لری یوقدر. اصل اهمیت متعارض حدیثلرك ثبوتنده یاتطبیقلرنده دگل، بلکه هیچ برحدیثك یازلمامقلرنده‌در. برعصر قدر یاخود دها زیاده زمان اوتدی، حدیثلرك هیچ برسی یازلمادی. حدیث کتابلرینك اڭ مهملری ٣نچی عصرده یازلدی.

عصر رسالت‌ده عصر خلافت‌ده یازلمامق مسئله‌سی تاریخی واقعی برحقیقتدر. اهمیتلری یوق بر ایکی حدیث دگل، برقاچ حدیث تعارض ایتمش ایسه‌ده، شوحقیقت واقعیه میدانده‌در. بن شوحقیقته تأسف کوزیله باقمایورم. «یازلمش اولسه ایدی، اویله اولور ایدی، بویله اولور ایدی.» دیمه‌یورم، یازلمامش، گوزل اولمش. طبیعت عالمنده امام غزالی آغزیله سویلنمش «لیس فی الامکان ابدع مما کان» سوزینی شریعت عالمنده‌ده سویله‌مك ممکندر.

یازلمامغك سببلری آیری آیری ایکی بیوك کتاب یازمق آغرلغی دگل، آیتلرله حدیثلرك اشتباهلری‌ده دگل، تدوین قیلنه چق احادیث مجموعه‌سنك مصحفلره مساوات احتماللری‌ده دگل. بونلر کبی اوفاق وجهلر قرآن کریمی ایندرمش الله ایله شریعت اسلامیه‌یی امته ترك ایتمش شارع حقنده قبول قیلنه بیلور وجهله دگلدر.

٦) تورات کبی کتب سماویه حقنده امام بخاری حضرتلرینك قوّتلی اساسی وار علمی رأیلرینی اوهامدن صانامق مسئله‌سی.

اهمیتی غایت بیوك بر مسئله علمیه‌ده فضلی اهلیتی کوب کبی معلوم اڭ بیوك بر امام طرفندن سویلنمش علمی تاریخی بر سوزی، باخصوص قرآن کریم شهادتیله مؤید اولور ایسه، وهم دیمك اوقدر گوزل سوز اولماسه کرك. بر ابن حزم دگل، برقاچ بیوك ابن حزملر شدتله رد ایتمشلر ایسه‌ده، مسئله علمیه‌ده انسانك وار سوزی «علمی رأی» اولقدن ساقط اولماز.

الله رحمتلرینی یاغدرسون امام بخاری حضرتلرینه. اوقدر بیوك برسوزی بلاخوف سویله‌مش!

بونك کبی دها برقاچ مسئله‌ده بن مؤلفك فکرینه اشتراك ایتمه‌یورم. بونلری هم‌ده کتاب‌ده وار مهم مسئله‌لره عائد فکرلرمی یاانتقاد یاتنقید یولیله نشر ایدرم امیدنده ایدم. عالی مطبوعات‌ده تنقیدك اهمیتی وار ایسه، بنم مقاله لرمك‌ده لااقل طلبه‌لره احتمال برقدر اهمیتی بولنور ایدی.

مقاله‌لرمك بری «وقت» فلیه‌تونده نشر قیلندی، ایکنچی‌سی اداره‌ده قالدی. دیگرلرینك نشر قیلنه‌جغنه‌ده اعتمادم قالمادی. زیرا مقاله‌لرمده بریولدن یورمگی التزام ایتمه‌مش ایدم. مناسبت کلدکجه یولدن چیقوب ایسه‌ده، یوقبار شیلری یازمق خیالنده ایدم. بوڭا کوره حاضرلنمش مقاله‌لرمی‌ده کوندرمه‌دم.

بڭا قالسه، او ایکنجی مقاله‌م‌ده خلاف ادب برشی یوق ایدی. استاذ محترم رضا افندی حضرتلرینك آڭلانورسه‌ده لسانلرینی، مسئله اهمیتنه کوره احتیاطلی حرکت ایدر وقورقورقلملرینی برقدر مدح ایتدم‌ده، ابتدائی مکتب کتابلرینه عائد نظرمی یازار ایکن، استاذ محترم داملا عالم‌جان افندی بارودی حضرتلرینك «معارف اسلامیه اجزالری» نامیله نشر قیلنور کتابلری حقنده لسان طعن قوللاندم. لسانم احتمال شدتلی اولمشدر. لکن محترم استاذ حضرتلرینك حرمتلرینه تجاوز یاخود بیوك فضللرینی انکار رائحه‌سی بنم مقاله‌م‌ده یوق ایدی. درست، معارف اسلامیه اجزالری «زبدة الدلائل» «ومهمة المسائل» کتابندن حرفیا بلاتغییر، نسخه اولق صفتیله آلنمشدر دیدم. برقاچ مهم مسئله‌ده خطالرینی طابدم. معارف اسلامیه اجزالرینك مندرجاتی ابتدائی هم رشدی مکتب بالالرینه تعلیمی مناسب دگل شیلردر دیدم. شوسوزلرم‌ده گناه وار ایسه اداره او مقاله‌می نشرا یتمه‌مك‌ده اصابت ایتمش اولا بیلور.

بنم ایمانمه کوره، بویله سوزلرده گناه یوقدر. حقیقتی سویله‌دم! لسان تملقدن صاقندم: قصدم خیر ایدی: خاطر صاقلامق نفاقیله، برحقیقت‌دن تنازل ایتمك اوقدر گوزل برسیاست دگل ایدی.

بویله مسئله‌لرده انسانك لسانته قلمنه برقدر حریت برقدر اختیار ویرممك عجبا نه‌دندر؟

بویله خصوصلرده سویله‌مك گناه دگل، سکوت ایتمك گناهدر. سویله‌مك بنی کتابك مؤلفی کوزنده احتمال منفور ایدر، لکن سکوت ایدر ایسه‌م، ملت هم اسلامیت قاشنده خیانت ایتمش اولورم.

سوزمی بن یالڭز ابتدائی مکتب کتابلرینه حصر ایتمك فکرنده دگل ایدم. تاریخ فن کتابلری حقنده‌ده برقدر سوزلر یازوب، صوڭ سنه‌لرده روسیه‌ده نشر قیلنمش تفسیرلر حقنده اوزون بر مقاله یازارم صدرنده ایدم.

طبع قیلنور قرانلری، نشر قیلنور تفسیرلری تفتیش ایتمك اڭ اوّل البته امام افندیلرك بیوك وظیفه‌لریدر. امام افندیلر اولگی صفلر سکوت ایتدیلر، نوبت بڭا کلمش ایدی. مفسر افندیلر، حقیقت نامنه قران کریم حرمتنه، انشاءالله بنی عفو ایدرلر.

روسیه‌ده صوڭ سنه‌لرده دورت بش تفسیر طبع قیلندی. بری تفلیس‌ده، بری باکوده، شو ایکی‌دن هر بری آذربایجان شیوه سنده ایدی. ایکی اوچی قازان‌ده. سوزم بنم قازان تفسیرلرینه عائد اولاچق. اوزون یازمایورم، بوڭا کوره شدتلی ایسه‌ده، آچیق تعبیرلری قوللاندم.

شوایکی اوچ تفسیرلرك هر بری دونلك‌ده، افاده‌سزلك‌ده، آڭلامامق‌ده، آڭلاتماق‌ده تقریبا بر درجه‌ده، بر سویه‌ده‌در.

مفسر افندی اکثر یرلرن اوزی آڭلامایور، هیچ بریری آڭلاتمایور. بیانی-صالدات خطی کبی یاخود «عرب که توشرو-چی» اسکی اوستا بیکه‌لر بیانی کبی.

آراده اڭ ناچاری استاذ محترم بارودی حضرتلرینك معرفتیله طبع قیلنمش «تفسیر نعمانی» در. بونی اڭ ناچار دیدم، زیرا استاذ محترم بارودی حضرتلری کبی علوم اسلامیه‌سی علوم عربیه‌سی اڭ مکمل بر آدمك معرفتیله نظارتیله طبع قیلندقدن صوڭ، لااقل، عربیت جهتیله قران کریم‌دن مستفاد معنالری ترکیبی درست بر ساده لسانله بیان قیلنمش اولمق لازم ایدی.

قران کریمك علمی اجتماعی آیتلرنده یا غفلت یا سکوت ایتمشلر ایسه‌ده، سوزم یوق.

روسیه‌ده طبع قیلنور مصحفلرك رسملرینه عائد دعوالرمی سویله‌دم اثبات ایتدم. قازان‌ده اون ایکی دفعه اجتماع ایتمش مجلس اعضالری سوزلرمك اکثرینه موافقت ایتدی. استانبول، مصر مجله‌لرینه کوندرلمش استفتالرك جوابلری بنم جه‌چیقدی. شو قدر واضح بر حقیقت‌ده بزم تعصبمزه غلبه ایده‌مدی. خلاف طرف سوزنده حرکتلرنده همان اصرار ایتدی.

شمدی تورکی تفسیرلرمز طرفندن قران کریم حقنده کوسترلمش حرمتسزلکلرینه قران کریمك معنالرینی تحریفلرینه اعتراض ایتمیه جسارت ایتدم. قران کریم حرمتنه حقیقت نامنه سوزمی قبول ایدنلر بولنور ایسه، گوزل! یوقسه، «لاتحزن! ان الله معنا» دها وار.

موسی بیگییف.

تورلی خبرلر.

ژارشاوده صوڭغی کونلرده بیك کوب ییرلرده تنتویاصالوب، بر نیچه کشی حبس قیلنغان.

بوییل قرمده قار یاوب قواقلرغه باقچه‌لرغه ضرر کیترگانلکدن پیرسیك هم میندال اوگماس دیب احتمال طوتالر.

گراف طالستوی‌نڭ ۱۸۸۱ نچی یلغه قدر یازغان اثرلرینڭ مجموعه‌سی بو کونلرده موسکواده کوشنیرف شرکتی طرفندن باصلوب چقدی. ۲۰ جلدلك بو مجموعه‌نڭ طشلانماغانی ۲۰ صوم، طشلانغانی ۳٦ صوم طورادر.

اوفاده «وقت» مخبری نوقایسکی‌ده ۱۱ نچی فیوْرالغه قارشی تونده تنتویاصالوب، بعض خطلر قولغه آلنغان.

صاراتفده بو کونلرده ایگن ایله اش قیلوچی سوداگرلردن صودونکین ایله ماکارف‌نڭ کانتورلرنده سیناتورگارین‌نڭ امری بوینچه کینه‌تدن تنتویاصالوب، سودا دفترلری، تورلی داکومینتلر، وباشقه اش یازولری آلوب کیتلگان. بو بایلر ۱۹۰٦ و۱۹۰۷ نچی یللرده خزینه‌گه هم اینتیندا- تستواغه بیك کوب آشلق قویغانلر ایکان.

ییکاتیرینبورغه بو کونلرده خوداۋسکی هم اسکوتینینا نام گیپناتیزورلر کیلگانلر. آنلر ایله «سیلسکی خ زەیستۋا» ژورنالینڭ محرری تیحنوف دیگان کشی طانشقان هم برگه‌- له‌شوب گیپناتیزم اویره‌نورگه طوتنغان. اسکوتینینانڭ اوّلده‌سویشکان باراَنف اسملی یگتی بولغان ایکان. اول ییکاتیرینبورغه کیلگاچ اسکوتینینانڭ بتونله‌ی تیحنوف تحت تأثیرنده ایکانچیلگن آڭلاغان، هم اوزی‌ده تیخنوف تأثیرینه بیرلوب، قتل نفس قیلورغه قرار بیرگان. لکن پویزد آستنه طاشلانغانده، اتفاقا ژاندارم کوروب قوتلدروب قالدرغان. بونڭ قتل نفس قیلورغه تله‌وی تیخنوف‌نڭ گیپناتیزماسی تحت تأثیرنده بولورغه کیره‌ك - دیلر. شونڭ اوچون خوداۋسکی‌ده، تیخنوف‌ده حکمگه بیرلگانلر.

قزان خبرلری

اسبیریگاتلنایه کاسسه - حاضرده قزاننڭ پوچته وتیلیگراف کانتورلرنده حکومتنڭ مسئولیتی تحتنده اسبیریگاتلنایا کاسسه‌لر آچلدی. اوشبو کاسسه‌لرده صاقلارغه یلغه ٪۳،٦ ایله ۲۵ تییندن آلوب، هر کمدن آقچه‌لر قبول ایتله. آقچه هر تورلی جمعیت ومؤسسه‌لر اسمندن صالنغان وقتده ۱۰۰۰ صومغه قدر یلغه ٪۳،٦، مڭ صومدن ۳۰۰۰ صومغه قدر بولغانده ٪۲،٤ بیرله. اوشبو کاسسه‌لردن بر کون اچنده هر دفتر بوینچه ۲۰۰ صومغه قدر آقچه آلورغه ممکن. شول اوق کاسسه‌لرده داخودلرنی هم آقچه‌لرنی خوجه‌سینڭ ئولووندن، قارتایووندن یاکه عمرلك پینسیه آلودن استراخاوات ایتله. استراخاوای آقچه‌لرن آی‌صاین هم یلده بر نیچه مرتبه توله‌رگه ممکن. کاسسه‌لر پوچته کانتورلری ایله بر وقتده آچق بولالر.

کریستاونیکفلر زاۋودی - ۱۹۱۰ نچی یل اچنده کریستاونیکفلر زاۋودینڭ بار آباروتی ۱٦،۸۰۵،۸۸۲ صومدن عبارت بولغان ایکان. آندن ٦۲۵،٤۱۷ صومی فائده یاغینه قالغان. مذکور زاۋودنڭ باش سرمایه‌سی ۳ میلیون، یل صاین جیبیلا بارغان صوماسی ۱،٤۳٤،۳۷۳ صوم ایکان.

طالاو - بو کونلرده ۸ نامعلوم آدم شهرگه مای چابارغه کیلگان، شه‌لی آولینڭ کره‌ستیانی منهاج الدین شرف الدینفنی هم پورخاوایدن برکشینی یاللاب، خیژیتسه‌گه بارورغه قوشقانلر ایکان. آرلاق ییرگه کیلوب ییتکاچ، نامعلوم آدملر مای چابوچیلرنی بیك قاتی قیناب طاشلاغانلر واوزلری آقچه‌لرن هم آطلرن طالاب قاچقانلر. طالانغان کشیلرنڭ پالیتسه‌گه اعلام ایتولری سببلی یاشرن پالیتسه آگینتلری طالاوچیلرنڭ فاتیرلرن هم طالاغان آطلرن طاوب آلغانلر. پالیتسه کیلگان وقتده نامعلوم آدملر فاتیرلرنده بولماغانلقدن، قولغه آلنغانلقلری حاضرگه معلوم توگل.

عسکریلر اوچون مونچالر - گوبیرناطور جنابلری صالداتلر اوچون، قزاننڭ کازارمالرنده مونچالر صالوممکن بولورمی، صالنغان تقدیرده استعمال قیلنغان صولری قزان یلغاسینه چغارلسه، حفظ صحت قاعده‌- لرینه مخالف بولماسمی، دیب شهر اداره‌سینه اعلامنامه ییبه‌رگان. شهر اداره‌سی بو مسئله‌نی حفظ صحت کامیسیه‌سینڭ قاراوینه طابشرغان.

تیمریول حقنده - شهر رئیسی بیکیتف جنابلری چوماغه قارشی طوروحقنده آچلاچق اسییزدگه اشتراك ایتو اوچون، پیتربورغه کیتکان ایدی. آنده مهندس لەپونفلر هم موسکوۋا - قزان تیمریولی وکیللری ایله ییکاتیرینبورغ یولی حقنده مذاکره ایته‌چك. حاضرگی کونده شهرنڭ تیمریوللر کامیسیه‌سی هم موسکوۋا - قزان تیمریولی اداره‌سی یاڭا یولنی قزاننڭ جنوب طرفندن ییبه‌رونی معقول‌ره‌ك کوره‌لر.

بو خصوصده شهر دوماسینڭ مجلسنده ینه‌دن بر نیچه‌کره مذاکره بولاچق. ایدل آرقلی تیمریول کوپری صوغلا باشلاغانلقدن، قزاندن اورنبورغه یاکه ییکاتیرینبورغه صالنورغه فرض قیلنغان تیمریولنڭ وجودکه چغو احتمالی بیك قوّتله‌ندی.

دوما مجلسی - شهر دوماسینڭ عادی مجلسی بو کون ۲۲ نچی فیوْرالده یاصالورغه تعیین قیلندی. اوشبو مجلسده مذاکره ایته‌ر اوچون، شهر اداره‌سی طرفندن ۱۵ قدر لائحه تقدیم ایتله‌چك. آنلر آراسنده شهرنڭ بعض کامیسیه‌لرینه یاڭا اعضالر صایلاو مسئله‌سی‌ده بار.

۵۰ یللق بایرام - ۱۹ نچی فیوْرالده کره‌ستیانلرنڭ آزاد ایتلولرینه ۵۰ یل طولو مناسبتیله شهرنڭ تورلی اشکولالرنده آزاد ایتوچی پادشاه آلیکساندر ثانی حضرتلرینڭ روحینه دعالر قیلندی. شهر اداره‌سینڭ قارشنده آلیکساندر ثانی‌نڭ هیکلی یاننده‌ده دعا مجلسی هم قزاننڭ عسکرلری طرفندن بیك زور پاراد یاصالدی. تورلی اداره وجمعیتلرنڭ اعضالری اوشبو بایرام کوننی مجلسلر یاصاب، ۵۰ یللق بایرام شرفینه تورلیچه اعمال خیریه‌لر اشله‌رگه قرار بیردیلر.

اسکارلاتین آورووی - قزاننڭ عسکری مکتبنده اوقوچی شاگردلر آراسنده اسکارلاتین آورووی باشلانوب، بر نیچه کشی خسته‌له‌نگان ایکان. اوشبو سببدن مکتبنی ۵ نچی مارتقه‌قدر یاوب شاگردلرنی طاراتوب ییبه‌رگانلر.

سودا خدمتکارلری جمعیتی - شهرده سودا اورنلرنده خدمت ایتوچیلر طرفندن تأسیس ایتلگان جمعیتنڭ ۱٦ نچی فیوْرالده یاصالورغه تعیین قیلنغان مجلسی تییش قدر اعضانڭ کیلمه‌وی سببلی ایکنچی وقتقه کیچکدرلگان ایدی. اوشبو مجلس ۲۷ نچی فیوْرالده اعضالرنڭ کوبلگینه وآزلغینه قارامیچی یاصالاچق. جمعیت اداره‌سی محترم اعضالرنڭ مذکور کونده ژوزنیسینسکی اورامده کوملیف یورطنده‌غی فاتیرینه کیلولرن اوتنه.

لیکسیه - بوندن مقدم «شرق کلوبی» بناسنده «که‌جه آصراو» حقنده اوقولاچق لیکسیه طلسملی فنار طابلماو سببلی کیچکدرلگان ایدی. شرق کلوبی اداره‌سی مذکور لیکسیه‌نڭ تیزلکده اوقولاچغن اعلان ایته.

اچکیخانه‌لر - داخلیه ومالیه وزارتلرینڭ قرارلری بوینچه ۱۹ نچی فیوْرالده شهرده برنچی درجه‌ده‌گی ریستورانلردن باشقه همه اچکیخانه‌لر یابق بولدی وشونڭ سایه‌- سنده اول کونده اوراملرده ایسرك کشیلر کوب کورنمه‌دی.

صو یوللری اداره‌سندن دعوا - شهرنڭ یوریستکونسولتی صو یوللری جمعیتینه صالنغان ۳٦ مڭ صوم اشترافنی آلوب بیرو هم ایکی آراده‌غی معاهده‌نی بوزو حقنده قزاننڭ آکروژنی محکمه‌سینه مراجعت ایتکان. اگرده آکروژنی محکمه طرفندن ایکی آراده‌غی معاهده بوزولسه، صو یوللرن اداره قیلو شهر قولینه قالاچق.

کارخانه - ۲۰ نچی فیوْرالده آپانایفلر پادۋوریه‌سنده صلاح الدین مقصودف ولیبف شرکتینڭ خفافیه کارخانه‌سی دعا ایله آچلدی. بو کارخانه‌ده اسکاراخود وبوتین کبی بوزمانده عمومی اولان آیاق کییملری یاڭا اصولده ماشینالر ایله اشله‌نه‌چکلر. رواج وترقی آرزو قیلامز.

اعانه‌لر - ییدی صو ولایتنده زلزله‌دن ضرر کورگان کشیلر فائده‌سینه طوم اویه زنده اوم آولینڭ مسلمانلرندن امام خلیل الله موسین جنابلری واسطه‌سیله ۱۲ صوم ۸۰ تین. اورگه‌نچده یعقوف افندی منافق‌- دن ۱۰ صوم، قورغانده شاه اعظم یوماکف دن ۱ صوم هم موسی حسام الدینفدن ۵۰ تین اعانه اداره‌مزگه طابشرلدی. آنلر او چون ۷ نچی فیوْرالدن صوڭ «یولدز» اداره‌سنده جییلغان اعانه‌نڭ باریسی ۷۲ صوم ۵۰ تین ایدی. حاضرده ۹٦ صوم ۸۰ تین بولدی.

اداره‌دن جواب.

محمدهادی نعمتوللین جنابلرینه: «آقچه اۇستەب بریللق بهاغه طوطرو اداره‌نی آدریس باصدرو وغیر مشقتلردن قوتقارمیدر.»

ناشر ومحرری: احمدهادی مقصودی.

قزانده بازار بهالری:

۲۱ نچی فیبرالده

	صوم	تین
بلقی بالی، قویرق ایله	۷	—
قوری صفر یوطی	۱۵	—
یی صفر یوطی	۵	۵۰
قوری باشماق یوطی	۱٤	—
یی باشماق یوطی	۵	—
ریمتکه باباغه	٤	—
آیویکه قوری یوطی	۲۲	—
یی آیویکه یوطی	۹	—
بالوی قوری یوطی	۱۵	—
بالوی یی یوطی	۵	—
صارق تکه‌سی	—	٦۰
ایوی صارق روسکی	۱	۱۰
چیرکاسسکی صارق	۱	۳۰
سکبه		۷۰
جال قوری یوطی	۱۰	—
ئل قوری یوطی	۲۰	۲۲
بورسق	۱	٦۰
آق قویان	—	۲۲
روساك قویان	—	٤۰
جال قویان	—	۷
آق تیین	—	۲۰
بنار	۱	۸۰
تولکی قزل	۱۱	—
آس	۱	۸۰
چاشکه لادنکه	۵	—
موتنی طای	۳	—
آق کرمن		٦۰
قاره کرمن	۱	٤۰
بوری	۵	—
سابن مایی یوطی	۷	—
چی مای یوطی	٤	—
آرش اوفی		۷۰
وولغی صولی	—	٤٦
امیرکانسکی صولی	—	۵۰
صارق ایتی یوطی	۳	۸۰
صفر ایتی یوطی	۳ —	٤۰
قوی مای یوطی	۸	٤۰
شیکر یوطی	۵	٦۰
آق مامق	٤۰	—
سری مامق	۳٦	—
قازیونی ایری	٦	—
قازیونی واق قاوریسز	۱۰	—
ماچی تیریسی	—	۲۰
ات تیریسی ایری	—	٤۰
صوصار	۱۰	—
حمرقه‌مکی	٤۳	—

پچه‌ن بازارنده آپانایفلر یورطنده
صلاح الدین مقصودی
دکاننده کون ماللری هم آیاق کییملری آرزان بها ایله‌ن صاتلمقده.

بیر له‌در مانوفاکتوریا گالانتیرینی سودا اوچون کیبت. صوکوننی اصلابادا، برنچی پاپیریچنی اورامده، پیکالکین یورطنده.

آکوشیرکه، ماسساژیستکه هم چچك صالوچی. بلغارده ۱٦ نچی نومیرده

اعلان

برنچی مرتبه اولارق مسلمانلر آراسنده یاوْروپا اصولنچه اشلنگان مسلمان قازلقلارینڭ کارخانه‌سی ۱۳ نچی دیکابردن رسمی صورتده آچلوب هر تورلی قازلقلارنی صاتماغه باشلادی. کارخانه‌مزنڭ قازلقلاری تمیز ربك اهمیت بیرلوب حفظ صحت‌که موافق صورتده حاضرلندکلرندن محترم مسلمان قرداشلرمزنڭ مشتری اولارق ممنون بولولرنده شبهه ایتمیز. کارخانه‌مزده استکا کشیلردن هر تورلی زاکازلر قبول ایتله وچیتدن صوراتوچیلارغه صومینه ۲۵ تین زادانکه ایله نالوژ ایتوب‌ده بیاره‌در. تله‌گان کشیلرگه پریسکورانت بوش بیاره‌در.
Казань, Евангилистовская ул. домъ Сабитова, Абдулла Кильдишевъ.

کیگاش ومصلحتلر بیریله.

غراژدانسکی هم اوغالاونی اشلر حقنده صودیبنی کیگاشلر بیره‌مز. شولایوق تورلی محکمه‌لردن، میراوای صودیالردن، اویازنی سیزدلردن، زیمسکی ناچالنیك‌لردن آقروژنی صود، صودیبنی پالاتالردن ناتاریوسلردن همده سیناتدن، غرادسکوی هم زیمسکی اوچریژدینیه‌لردن حاجت بولغان اسپرافکه‌لرنی آلوب بیرورگه همده نکاح، طلاق میراث مسئله‌لرینی وسودا حقنده بولغان اشلرنی یورتورگه اوستمزگه آلامز.

ك. ع. حسنف هم اکرم بیغلوف

Адр. Казань Восточ. подв. № 13

مغازینلرمزده هر وقت آرزان بها ایله صاتلمقده‌در: چن کنیتیل هم یفه‌ك ایله چیکلب اشله‌نگان اعلا طاقیه هر تورلی کله‌پوش، فس هم قالفاقلر، چن انجیلی کله‌پوش وقالفاقلرده اشلەب بیرورگه زاکاز قبول ایتمز.

صومینه ۲۵ تین زادانکه ییبه‌رگان مشتریلرمزگه هر طرفقه پوچته هم کانطورلر ایله نالوژنی پلاتیوژ قیلوبده هیچ توقفسز یبه‌رمز.

خیرمه‌مز ۱۹۰۹ سنه قزاۋیستاۋکه‌سنده زور آلتون میدال آلدی.

سودامزنڭ باشلانووی ۱۸٦۸ سنه‌ده
تیلیفون نومری ۷۷۱.

عین الدین ثابتف

گلاونی اسکلادمز قزانده تیخۋینسکی اورامده اوز یورطمزده.

آتدیلینیه‌مز

پچه‌ن بازارنده مسجد آستنده یارمینکه‌لرده:

مکاریه‌ده مسجد قارشوسنده اوز کیبتمزده ۱۲ نچی و۱٤ نچی نومرلرده. اربتده گاستینی ره‌تده. بوکمه، مینزه‌له، بری، اوفی، استرلی طاماق، یه‌له‌بەی، سمبر، جالی وغیرلرده.

آدریس: Казань, Главный Складъ Гайнутдину Сабитову.

یولدز کتبخانه‌سی

«یولدز» کتبخانه‌سی طرفندن اوشبو کتابلر نشر قیلنمشدر:
۲) (معلم ثانی) اصول تحریکیه اوزره ترتیب ایدلمش الفبای عربیدر. بو الفبانی معلم اول‌نی اوقوب تمام ایتکان بالالارغه، قرآنی درست وتیز اوقومقه توشندرمك اوچون تعلیم ایدلور. بونڭ آخرنده (۳۰) قدر قسقا سوره‌لر بالالر اوزلری طانوب اوقورلق درجه‌ده ایری حرف وحرکات ایله آچق شکلده طبع ایدلمشدر. بر آی اچنده بو الفبانی اولندن آخرینه قدر اوقوغان بالالار طوغری قرآن کریمنی تعلیم قیلوا باشلانور. حاضرده (۵) نچی باسماسی نشر اولندی بهاسی . (۷) تییندر.
۳) (قرائت) بوکتابده قرائت عربیه وتجوید قرآن حکملری بیك آچق صورتده بیان قیلنمشدر. استاذدن قرائت ایتمه‌گان وعلم تجویدنی اوقوماغان کشی‌ده بو کتاب ایله قرآننی درستلامك ممکندر. ایکنچی باصماسینڭ بهاسی (٦) تییندر.
بو کتابلر اوچون یولدز اداره‌سینه توگل، قزان کتابچیلرینه مراجعت ایتمه‌لی.

ОДЕКОЛОНЪ
ДУХИ
МЫЛО
ЦИКЛАМЕНЪ
пріятный и продолжительный запахъ.
А. Сіу и Ко.

او - ده - کالون
ایسلی مایلر
صابون
«تسیکلامین»
اوزاق صاقلاا
آ - سیئو هم کامپانیه طورغان گوزل ایسلی

قزانده ایڭ یخشی نومرلر
برادران رمضانفلرنڭ «بلغار» مسافرخانه‌سی
پچان بازارنده.
کازاکوفلر یورطنده.

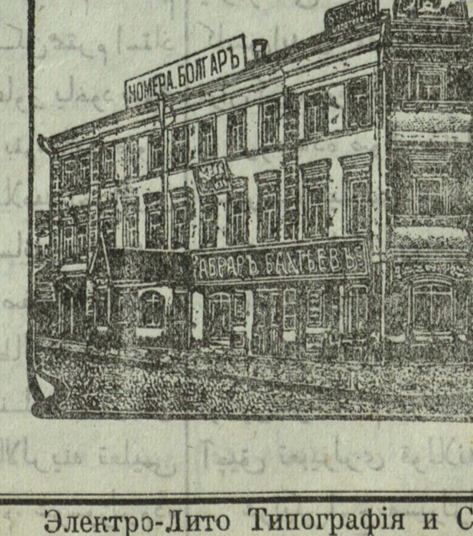

همه نومیرلر ماسلنی کراسکه ایله بویالغان؛ الکتریق ایله یاقتریله، پار ایله جلتوله. جماعتلری ایله کیلوچی مسلمانلرغه آیرم شیرمه‌لی نومیرلر، خاتونلر ایرلر اوچون آیرم جلی بدرفلر حاضرلنمشدر.
نومیرده پوچته تیلیغراف وباشقه یومشلر اوچون خدمتکارلر، اطاعتلی خادم وخادمه‌لر موجوددر ایکی زور زالده هر وقت مسلمان، روس وترکیه غزیته وژورناللری موجوددر. آشخانه ماهر آش پشروچیلر اداره‌سنده بولوب هر وقت حفظ صحت‌که موافق طعاملر حاضرلەنه. بو فیتده هر تورلی مینیرالنی صولو قواصلر باردر. نومیرلر ۵۰ تیندن باشلاب اوچ صومغه قدر. آیقلاب کیلشو ایله. مال آلوب کیلوچیلرگه اسکلادلر حاضردر. تیلیفون نومری ۷٤۸

Редакторъ-Издатель Ахмедъ Низамовичъ Максудовъ مطبعهٔ کریمیه قزان. Электро-Лито Типографія и Словолитня Т. Д. „Бр. Каримовых“ Казань.